	Комунальний заклад **«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»** **Дніпропетровської обласної ради** **СИЛАБУС**
Освітній компонент	**Професійне спілкування державною мовою**
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	І5 Медсестринство
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпеччення
Статус освітнього компонента	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	БЗСО: третій рік, семестр V ПЗСО: перший рік, семестр ІІ
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 4 Практичні заняття – 40 Самостійна робота – 46
Викладач	Головньова Оксана Вікторівна
E-mail	o.golovnyova@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Освітній компонент **«Професійне спілкування державною мовою»** спрямований на формування у здобувачів освіти високого рівня мовної та комунікативної компетентностей, закономірностей ефективного вербального й невербального взаємозв'язку у професійній діяльності, а також системних знань щодо функціонування сучасної української літературної мови в галузі охорони здоров'я. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування теоретичних основ культури мовлення та практичних засад фахової комунікації, зокрема основних етапів ведення діалогу й професійного консультування: опитування пацієнта, пояснення медичних процедур і призначень, ведення ділових переговорів, укладання та оформлення основної медичної, обліково-звітної й офіційно-ділової документації. Особлива увага приділяється правилам застосування медичної термінології відповідно до національних стандартів, норм мовного етикету, етико-деонтологічним засадам спілкування в тріаді «медична сестра – пацієнт – колеги», а також питанням безбар'єрності та запобігання комунікативним конфліктам.

	Освітній компонент має професійно-практичну спрямованість та створює підґрунтя для подальшого вивчення клінічних дисциплін, проходження виробничих практик і провадження науково-дослідної роботи. Опанування курсу сприяє розвитку професійного мислення, емпатії, толерантності, відповідальності, здатності аналізувати комунікативні ситуації, дотримуватися вимог професійної етики, біоетики та стандартів якості надання медсестринської допомоги.
Мета та завдання курсу	**Метою вивчення освітнього компонента «Професійне спілкування державною мовою»** є формування у здобувачів освіти високого рівня мовної, мовленнєвої та комунікативної компетентності, необхідної для ефективного професійного спілкування державною мовою в процесі виконання службових обов'язків, опанування техніками ефективної комунікації, слухання; правилами мовленнєвого етикету; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів. **Основні завдання освітнього компонента:** ознайомити здобувачів освіти з нормами сучасної української літературної мови та особливостями їх застосування у професійній діяльності; формувати навички усного й писемного професійного мовлення; засвоєння фахової термінології та вміння коректно використовувати її у професійному спілкуванні; розвиток культури мовлення та мовленнєвого етикету; формувати вміння ефективної комунікації з пацієнтами, колегами, керівництвом та родичами пацієнтів; запобігати типовим мовним помилкам у професійному спілкуванні; виховувати відповідальне ставлення до використання державної мови у професійній діяльності. Обов'язковим завданням постає формування компетентностей заявлених у Стандарті фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр: **ЗК 1** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. **ЗК 3** Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

	ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК 5** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК 8** Здатність до міжособистісної взаємодії.
Програмні результати навчання	**РН 1.** Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. **РН 2**. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності. **РН 6**. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Лекції	Сам. роб.		
1	Державна мова – мова професійного спілкування. Стратегія розвитку медичної освіти.	2			
	Державна мова. Мовне законодавство та мовна політика України. Специфіка упровадження у професійному медичному спілкуванні.		2		
2	Спілкування як ефективний інструмент професійної діяльності	2			
	Роль запитання в спілкуванні		2		
	Засоби спілкування, суперечки		2		
	Аналіз художніх творів, фільмів та реальних професійних ситуацій щодо використання різних технік спілкування, оцінювання вмотивованості співрозмовників та комунікативних невдач		2		
	Моделювання ситуацій щодо вдосконалення техніки мовлення		2		
	Підготовка до тренінгів за техніками ефективної мовної взаємодії		2		
	Охарактеризуйте навички фасилітації у роботі медичних працівників		2		
	Охарактеризуйте майндфулнес у роботі медичних працівників		2		
	Протоколи професійної медичної комунікації (SBAR, ISBAR, TIMER, SMART, EVE)		4		
	Ефективні дії протоколу CLASS		2		
3	Ефективні дії протоколу BUSTER		2		
	Ефективні дії протоколу CONES		2		

	Ефективні дії в процесі виконання техніки «Триступінчаста ракета» Нільса-Гренстада		2		
	Опишіть Калгарі-Кембриджську базову модель медичної консультації		2		
	Особливості спілкування з пацієнтами різних вікових категорій		2		
	Комунікація з пацієнтом у складних та конфліктних ситуаціях		2		
	Складні комунікативні ситуації, обумовлені переважно поведінковими особливостями пацієнта		4		
	Особливості комунікативних навичок в окремих напрямках медицини		4		
	Академічна доброчесність у професійній та навчальній діяльності медичних працівників		2		
	Підготовка виступу-презентації (структурування, добір матеріалу, текстова та відео фіксація результатів міні-дослідження, робота над технікою та виразністю мовлення тощо), його виголошення і захист. Створення презентації до підсумкового заняття за темою власного міні-дослідження професійного спрямування		2		
	Разом	4	46		

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години	
01	Державна мова. Мовне законодавство та мовна політика України	4	
02	Ефективна комунікація і мовний вплив. Ознаки ефективного комунікатора. Етапи комунікативного процесу.	4	
03	Бар'єри спілкування та прийоми їх подолання. Комунікативні драми та способи їх уникнення	4	
04	Ефективне спілкування в професійній сфері. Самопрезентація і самопросування в сучасному діловому світі	4	
05	Повідомлення. Структура повідомлення. Типові помилки комунікації.	4	
06	Спілкування з колегами та спілкування з пацієнтами. Алгоритм спілкування під час консультування пацієнта. Особливості спілкування з пацієнтами поза лікарнею.	4	
07	Телефонне консультування пацієнта. Техніки виходу з тривалої бесіди. Відмова пацієнту. Алгоритм повідомлення поганих новин пацієнту	4	
08	Листування. Службове спілкування в соціальних мережах та мобільних додатках. Пост. Етикет службового листування	4	
09	Техніка «малої розмови» (small talk) у професійному та непрофесійному спілкуванні. Техніка активного слухання формулювання запитань	4	
010	Техніки конструктивної критики та маніпулятивні техніки, прийоми їх нейтралізації. SWOT-аналіз власних комунікативних навичок. Методики визначення рівня сформованості компетентності спілкування	4	
	Разом:	40 год.	

Пререквізити	українська мова, українська мова за професійним спрямуванням, культура мовлення, психологія, етика та деонтологія
Кореквізити	Медична етика та деонтологія, Основи психології та міжособистісного спілкування, Основи медсестринства

Постреквізити	Клінічні дисципліни, виробнича та переддипломна практики
Методи навчання	пояснювально-ілюстративні, проблемно-пошукові, інтерактивні методи навчання. Теоретична підготовка передбачає проблемні лекції, пояснення, бесіди, роботу з навчальною та науковою літературою, схемами, таблицями, та цифровими освітніми ресурсами. Практична підготовка здійснюється шляхом виконання вправ, онлайн-тренажери, розв'язання клініко-ситуаційних кейсів, рольові ігри, створення проєктів. Самостійна робота передбачає опрацювання інформаційних джерел, роботу з цифровими ресурсами, виконання тестових, пошукових і професійно орієнтованих завдань, підготовку схем, таблиць та навчальних повідомлень.
Методи контролю	усне та письмове опитування; співбесіда: перевірка знання мовних норм, термінології та лексикографічних правил; розв'язання ситуаційних та клінічно орієнтованих завдань; презентація та захист індивідуальних проєктів: публічні виступи, підготовка доповідей чи повідомлень на фахову тематику; контроль виконання самостійної роботи; самооцінювання та взаємооцінювання
Види контролю	тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану

Перелік практичних навичок та умінь

1. Дотримуватися норм сучасної української літературної мови в усному та писемному професійному мовленні.
2. Правильно використовувати професійну та медичну термінологію відповідно до змісту й ситуації професійного спілкування.
3. Будувати грамотні, логічні, послідовні та змістовні висловлювання у професійній та навчальній діяльності.
4. Вести професійний діалог із пацієнтами, їхніми родичами, колегами та іншими учасниками медичного процесу.
5. Застосовувати навички активного слухання, уточнювати, конкретизувати та узагальнювати отриману інформацію.
6. Формулювати запитання відповідно до мети професійної комунікації, зокрема під час збору інформації про стан пацієнта.
7. Доступно пояснювати пацієнтові медичну інформацію, рекомендації, правила підготовки до процедур та особливості догляду, уникаючи необґрунтовано складної термінології.
8. Добирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації, статусу, віку та особливостей співрозмовника.
9. Дотримуватися принципів професійної етики, медичної деонтології та культури мовлення під час спілкування з пацієнтами та колегами.
10. Використовувати вербальні та невербальні засоби комунікації для встановлення професійного контакту з пацієнтом.
11. Здійснювати комунікацію в емоційно складних ситуаціях, зберігаючи професійну коректність, доброзичливість і толерантність.
12. Застосовувати комунікативні стратегії для попередження та врегулювання конфліктних ситуацій у професійному середовищі.

13. Формулювати професійні повідомлення, доповіді, виступи та презентації державною мовою.
14. Готувати та презентувати усні професійні повідомлення, дотримуючись логічної структури, мовних норм і регламенту.
15. Брати участь у професійній дискусії, аргументовано висловлювати власну думку, ставити запитання та коректно реагувати на позицію співрозмовника.
16. Вести телефонне та дистанційне професійне спілкування з дотриманням норм професійної комунікації.
17. Складати, редагувати та оформлювати професійні тексти відповідно до вимог української літературної мови.
18. Оформлювати основні види медичної та професійної документації державною мовою.
19. Здійснювати професійне листування державною мовою з дотриманням норм ділового стилю.
20. Опрацьовувати професійні тексти та інформаційні матеріали, визначати основну й другорядну інформацію, формулювати висновки.
21. Складати анотації, тези, плани, конспекти та короткі професійні повідомлення на основі опрацьованої інформації.
22. Використовувати українськомовні інформаційні та довідкові ресурси для перевірки правильності написання, слововживання й термінології.
23. Дотримуватися академічної доброчесності під час підготовки усних і письмових професійних матеріалів.
24. Здійснювати професійну комунікацію в команді, чітко передавати та отримувати інформацію, необхідну для виконання професійних завдань.
25. Застосовувати стандартизовані алгоритми професійної комунікації під час передачі інформації про пацієнта та взаємодії з медичними працівниками.
26. Формулювати професійні висновки та рекомендації у межах власної професійної компетентності.
27. Дотримуватися конфіденційності під час професійного спілкування, коректно поводитися з інформацією про пацієнта.
28. Оцінювати ефективність власного професійного мовлення, виявляти комунікативні помилки та вдосконалювати власну мовленнєву компетентність.
29. Застосовувати навички міжособистісної комунікації для формування довірливих і професійних взаємин із пацієнтами.
30. Використовувати державну мову як інструмент професійної діяльності, забезпечуючи точність, зрозумілість, етичність і результативність комунікації в медичному середовищі.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Що таке державна мова та яке її значення у професійній діяльності медичного працівника?
2. Які основні вимоги мовного законодавства України стосуються професійної комунікації у сфері охорони здоров'я?
3. Які вимоги висуваються до культури професійного мовлення медичного працівника?
4. Що таке ефективна комунікація та які її основні складові?
5. Назвіть основні етапи комунікативного процесу та охарактеризуйте їх.
6. Якими ознаками характеризується ефективний комунікатор?
7. Яку роль відіграють вербальні та невербальні засоби у професійному спілкуванні?
8. Що таке комунікативний бар'єр? Які основні види бар'єрів спілкування ви знаєте?
9. Які прийоми використовують для подолання комунікативних бар'єрів у професійній діяльності медичного працівника?
10. Що таке комунікативна драма та як можна запобігти її виникненню?
11. Які особливості ефективного спілкування в професійній сфері?
12. Що таке професійна самопрезентація та які її основні складові?
13. Яких правил слід дотримуватися під час професійної самопрезентації медичного

працівника?
14. Які вимоги висуваються до структури та змісту професійного повідомлення?
15. Які типові помилки можуть виникати під час професійної комунікації та як їх уникнути?
16. Які особливості спілкування медичного працівника з пацієнтом?
17. Назвіть основні етапи алгоритму професійного спілкування під час консультування пацієнта.
18. Які принципи професійної етики та деонтології необхідно враховувати під час спілкування з пацієнтом?
19. Які особливості професійного спілкування медичного працівника з колегами?
20. Яких правил необхідно дотримуватися під час спілкування з пацієнтами поза межами закладу охорони здоров'я?
21. Які особливості телефонного консультування пацієнта?
22. Які техніки можна використовувати для коректного завершення тривалої професійної бесіди?
23. Як правильно сформулювати професійну відмову пацієнту?
24. Яких принципів необхідно дотримуватися під час повідомлення пацієнту складної або несприятливої інформації?
25. Які основні правила службового листування в електронній формі?
26. Які особливості службового спілкування в соціальних мережах та мобільних додатках?
27. Що таке «мала розмова» (small talk) та яке її значення у професійному спілкуванні медичного працівника?
28. Що таке активне слухання? Які прийоми активного слухання та формулювання запитань ви знаєте?
29. Які правила конструктивної критики та способи нейтралізації маніпулятивних технік у професійному спілкуванні?
30. Що таке SWOT-аналіз комунікативних навичок і як його можна використати для оцінювання та подальшого розвитку власної комунікативної компетентності?

Політика курсу

Опанування ОК «Професійне спілкування державною мовою» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних занять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, взаємоповаги, відповідальності, професійної етики, активної участі здобувачів освіти в освітньому процесі та дотримання норм сучасної української літературної мови.

Здобувачі освіти повинні систематично відвідувати навчальні заняття, своєчасно виконувати передбачені освітньою програмою практичні завдання, брати активну участь у практичних заняттях, дискусіях, тренінгах і виконанні індивідуальних та групових завдань. Під час занять здобувачі освіти мають дотримуватися правил професійної та академічної комунікації, поважати думку інших учасників освітнього процесу, не допускати дискримінаційних, образливих або некоректних висловлювань, дотримуватися норм мовленнєвого етикету.

У професійному спілкуванні здобувачі освіти повинні дотримуватися принципів медичної етики та деонтології, коректності, толерантності, конфіденційності та поваги до гідності пацієнта. Під час моделювання професійних ситуацій не допускається розголошення персональних або конфіденційних відомостей про пацієнтів.

Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Професійне спілкування державною мовою» за ОПП «Сестринська справа» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання

Під час оцінювання практичних завдань враховуються правильність, повнота та логічність відповіді, самостійність виконання, грамотність мовлення, доцільність використання мовних засобів, дотримання професійної етики та здатність застосовувати набуті компетентності в ситуаціях професійного спілкування.

Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених зайняття та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою:

«5»(відмінно) – знання системні, уміння сформовані, професійна комунікація грамотна й самостійна

«4»(добре) – знання та вміння достатньо сформовані, є незначні помилки

«3» (задовільно) – знання основні, уміння сформовані частково, потрібна допомога викладача

«2» (незадовільно) – знання фрагментарні, практичні та комунікативні вміння не сформовані

Інформаційні ресурси

1. Комунікативні навички лікаря: підруч. для студ. вищих мед. навч.закл. та фахівців практ. мед. / О.С. Чабан, О.О. Хаустова, І.А. Коваль та ін. – К., 2022. – 400 с.
2. Практики комунікативної культури в медичному закладі. Пацієнт-центрований підхід, 2020. — 72 с.
3. Професійна комунікація. Протоколи спілкування «лікар –пацієнт»: навч. посіб. / О. П. Рогачевський, Є. В. Опря, Ю. Є. Белозерцева-Баранова [та ін.] ; за ред. проф. В. Г. Марічереда. – Одеса : Олді+, 2024. – 150 с. ; іл. + табл..
4. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2023. 536с

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії загальнопрофесійної та цифрової підготовки

Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК _____ / Світлана ШОКОТЬКО /

(підпис) (прізвище, ім'я)